

26. “Dilek Ağacı” Adlı Çocuk Kitabındaki Gerçeküstü İmgelerin Kök Değerler Açısından İncelenmesi¹

Filiz KARAKAŞ²

APA: Karakaş, F. (2024). “Dilek Ağacı” Adlı Çocuk Kitabındaki Gerçeküstü İmgelerin Kök Değerler Açısından İncelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (39), 447-459. DOI: 10.29000/rumelide.1471508.

Öz

Değerler, etik normların kazanılmasında ve karakter gelişiminde önem teşkil ederken çocuk kitapları da değerlerin öğretilmesinde ve aktarılmasında büyük rol oynar. Çocuk edebiyatı ürünlerinin kök değerleri fark ettirmesi açısından ilgi çekici bağlamlar üzerinden sunulması önemlidir. Bu araştırma çerçevesinde William Faulkner’ın yazdığı “Dilek Ağacı” adlı çocuk kitabı, kök değerleri barındırması yönünden incelenmiştir. Çalışmada “Dilek Ağacı” kitabının seçilmesindeki amaç, hayal gücünün gelişimi ve değerlerin aktarımı adına çocukları olumlu etkilemesidir. Kitap; düş dünyasında yaşanan serüvenin, yaratıcılığı ve hayal gücünü beslemesini sağlayarak imgesel bir anlatım sunar. Eğitsel iletiler gerçeküstü imgeler üzerinden verilerek ilgi ve merak uyandırır. Bu çalışmanın amacı, William Faulkner’ın “Dilek Ağacı” adlı eserindeki gerçeküstü imgeleri kök değerler açısından inceleyerek bu eserin 9-12 yaş çocukları için değerler eğitimi açısından uygunluğunu ve işlevselliğini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda adı geçen eserdeki gerçeküstü imgeler saptanarak bu imgeler Türkçe Öğretim Programı’ndaki (2019) kök değerler (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) esas alınarak sınıflandırılmış ve yorumlanmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Çalışmada doküman incelemesine göre elde edilen veriler, içerik analiziyle çözümlenmiş ve Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan kök değerlerin hepsinin çalışılan eserde yer aldığı ortaya çıkmıştır. Çalışmanın sonucunda hayal gücünün gelişimi ve değerlerin kazandırılması için eserin Türkçe derslerinde okutulmak için tercih edilebileceği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, çocuk kitabı, kök değer, gerçeküstücülük, imge.

¹ **Beyan (Tez/ Bildiri):** Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmaı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayımlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alındı – Turnitin, Oran: %22

Etik Şikayeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 15.03.2024-**Kabul Tarihi:** 20.04.2024-**Yayın Tarihi:** 21.04.2024; **DOI:** 10.29000/rumelide.1471508

Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / Çift Tarafı Körleme

² Dr. Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türkçe Eğitimi / PhD Student, Institute of Graduate Studies, Turkish Education (İstanbul, Türkiye), filizkarakas.phd@gmail.com, **ORCID ID:** 0009-0008-0201-5288, **ROR:** https://ror.org/01dzn5f42, **ISNI:** 0000 0004 1797 5496, **Crossref Funder ID:** 501100016003

Analyzing The Surreal Images in The Children's Book "Dilek Ağacı" in Terms of Root Values³

Abstract

While values are important in the acquisition of ethical norms and character development, children's books play a significant role in teaching and conveying values. It is important that children's literature products are presented in interesting contexts in order to recognize root values. Within the framework of this research, the children's book "The Wishing Tree" written by William Faulkner was analyzed in terms of containing root values. The purpose of choosing the book "The Wishing Tree" in the study is that it positively affects children in terms of the development of imagination and the conveyance of values. The book offers an imaginative narrative by enabling the adventure in the dream world to feed creativity and imagination. Educational messages are presented through surreal images, arousing interest and curiosity. The aim of this study is to reveal the suitability and functionality of this work in terms of values education for 9–12-year-old children by analyzing the surreal images in William Faulkner's "The Wishing Tree" in terms of root values. In accordance with this purpose, the surreal images in the aforementioned work were identified and these images were classified and interpreted based on the root values (justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism, helpfulness) in the Turkish Language Teaching Program (2019). Qualitative research design was used in this study. In the study, the data obtained through document analysis were analyzed by content analysis and it was revealed that all of the root values in the Turkish Language Teaching Program were included in the work studied. As a result of the study, it was seen that the work can be preferable to be taught in Turkish lessons for the development of imagination and the acquisition of values.

Keywords: Children's Literature, Children's Book, Root Values, Surrealism, Images

1. Giriş

Dilek Ağacı, William Faulkner'in çocuklar için yazdığı tek eseridir. Faulkner, kitabında bir rüyayı anlatarak gerçeğin ötesinde bir dünya tasavvur etmiştir. Yazar, gerçekliğin sınırlı ölçütlerinden çıkarak düş âleminin çekiciliğini eğlenceli bir deneyim olarak sunar. Bunu yaparken bir yandan da çocukların karakter gelişimlerine katkı sağlar. Faulkner'in çantadan çıkan midillileri, merdivenleri vardır; ağızdan çıkan istekler mucizevî şekilde gerçekleşir. Kitap, bir yandan rüyaların absürtlüğü, hayal gücünü ve yaratıcılığı okuyucuya sunarken diğer taraftan bencil olmamayı, sorumluluk almayı ve yardımlaşmayı öğreterek değerlerin benimsenmesini sağlar.

³ **Statement:** It is declared that scientific and ethical principles have been followed in the preparation process of this study and all the studies used are stated in the bibliography.
Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.
Funding: No external funding was used to support this research.
Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.
Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography.
Similarity Report: Received - Turnitin, Rate: 22
Ethics Complaint: editor@rumelide.com
Article Type: Research article, Article Registration Date: 15.03.2024-Acceptance Date: 20.04.2024-Publication Date: 21.04.2024; DOI: 10.29000/rumelide.1471508
Peer Review: Two External Referees / Double Blind

William Faulkner, çocuklar için yazdığı eseri ile yazın tarzının dışına çıkmıştır. Yazar, modernist edebiyatın öncülerindedir. Geleneksel anlatı teknikleri yerine romanlarında biçimsel farklılıklar, bilinç akışı ve çoklu anlatıyı kullanarak farklı yazın tekniklerine yer vermiştir. İnsanın iç dünyasının kargaşasını ve bunalmalarını okura aktarırken kronolojik zamana bağlı kalmaz. Faulkner romanlarında çoklu anlatıyı da kullanarak klasik romandan ayrılmıştır. Toplumsal gerçeklikleri ele alması, yerel kültürlerin sorunlarına yer vermesi, aile ilişkilerini anlatması açısından yazarın eserlerinin gerçekçiliğe dayandığını söylemek mümkündür. Gerçekçilik ve modernizm arasında köprü kuran Faulkner’in yarattığı insanlar ve çevre, insan zihninde somut bir hâle bürünür. Faulkner, *Dilek Ağacı* adlı eserinde bir rüyayı ele aldığı için, bu eserde romanlarından farklı olarak gerçekliği terk etmektedir. Bir düşünüyü anlatmayı amaçlayan yazar, artık gerçek dünyanın zemininden kendini kurtarıp düşüncenin serbest bırakılmasıyla bilinç dışının gerçeküstü imgelerini yansıtır.

Rüya motifi edebiyatımızda sıklıkla kullanılan motiflerden biridir. Akarsu’ya (2010, 141) göre rüyalar, “Var olmanın vahşi kıyılarındaki yaşantılar aracılığıyla, akılcı davranışı ve günlük rutini yok ettiğinden, daima imgeleri tetiklemişlerdir. Yazarlar ve şairler, gerçek dünyanın kısıtlamalarından kurtulmuş hayalî dünyalar yaratmak için rüyaları kullanmışlardır. “Bu sebeple rüyalara dayanan eser üretilmesi, gerçeküstücülükte yaygın bir biçimde görülür. Gerçeküstücülük, mantığı reddederek bilinçaltı imge yoluyla yansıtmayı amaçlar. Çağrışım yoluyla düşünce ve kavramlar arasında bağlantı kurarak imge oluşturulabilir. Yazar; duygularını, düşüncelerini, hayallerini, izlenimlerini ve anlamlandırdıklarını dışa vurma isteği içindedir. Maddi dünya yazarın ruh dünyasında yorumlanır, şekillenir, yaratma eylemi ile farklı bir anlayış kazanır. Yazar, duyuları aracılığıyla algıladığını okuyucunun hayalinde canlandırma isteği içindedir ve bunu yaparken de izlenimlerine ve sevgilerine yer verir. İmgesel anlatım, yazarın yaratıcılığını ortaya çıkartan ve sanat anlayışına yön veren bir kavramdır. Gerçek hayatta birbiriyle kullanıldığında mantık dışı gelen kavramları ilişkilendirir ve zihinde gerçek dışı bir dünya tasavvur ettirir. Gerçekten hareketle, gerçeğin ötesine geçip anlamı yeniden üretir. Bu da eserin etkileyiciliğini arttırarak onun sanatsal başarısını büyük ölçüde belirler. *Dilek Ağacı*, okuyucuyu sınırları çizilmiş dünyanın dışına çıkararak hayal dünyasının gelişimine olanak sağlayan bir kitaptır. Kitap, sıklıkla imge ve metaforlara yer verdiği için çocukların edebî zevk ile okuma alışkanlığı kazanmasına önemli katkı sağlar.

Eser, çocuklara düşsel bir dünya sunmanın yanı sıra değerleri anlamada ve öğretmede yardımcı olarak çocukların karakter gelişimlerinde olumlu rol oynar. “Değer toplumun üzerinde hemfikir olduğu, bireyin çevresiyle etkileşimi neticesinde içselleştirdiği, bireyin tutum ve davranışlarının temelini oluşturan, doğru ile yanlış ayırt etmede yardımcı olan inançlardır” (Akbaş, 2004, s. 44). Değerler, toplumun etik normlarını belirlediği için toplum içinde düzen sağlar ve insanların güven ilişkisi içinde yaşamasını kolaylaştırır. Eğitim yoluyla değerler bireylere aktararak toplum kimliğinin çözülmesi önlenmeye çalışılır. Değerler; iyiyi ve kötüyü ayırt etmede, bireysel ve toplumsal sorumlulukları yerine getirmede yardımcı olur.

Değerlerin içselleştirilmesi toplumda uyum ve birlik sağlamak adına önemlidir. Bireylerin karakter ve davranışları toplumun kimliğini oluşturur. “Değerler eğitimi toplumsal düzenin devamının sağlanmasında önemlidir. Çocuklar değerler eğitimi ile kendilerine ve topluma faydalı olacak temel değerleri gelişimlerine uygun olarak kazanmaktadırlar. Değerler eğitiminde amaç, çocuğun kişilik gelişimini sağlamak, onları kötü ahlaktan korurken güzel ahlakla donatmaktır” (Ayдын ve Gürler, 2020, s. 15). Türkçe Öğretim Programı’nda (MEB, 2019, s.4) “adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik” kök değerlerine yer verilerek etik normlara sahip bireyler yetiştirmek amaçlanmaktadır. Bu amaç, Türkçe Öğretim Programı’nda “Eğitim sistemi

sadece akademik açıdan başarılı, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek asli görevidir." cümleleriyle ifade edilmektedir.

Bu çalışmanın amacı, William Faulkner'ın *Dilek Ağacı* adlı eserindeki gerçeküstü imgeleri kök değerler açısından inceleyerek bu eserin 9-12 yaş çocukları için değerler eğitimi açısından uygunluğunu ve işlevselliğini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda adı geçen eserdeki gerçeküstü imgeler saptanarak bu imgeler *Türkçe Öğretim Programı*'ndaki (2019) kök değerler esas alınarak sınıflandırılmıştır.

1.1. Kitabın Özeti

Dilek Ağacı, Nobel ödüllü Amerikalı yazar William Faulkner tarafından 1927 yılında yazılmış; ancak 1967 yılında basılabilmektedir. *Dilek Ağacı*, William Faulkner'ın çocuklar için yazdığı tek eseridir. Victoria adlı, sekiz yaşındaki bir çocuğa doğum günü hediyesi olarak yazılmış olan eser; dilek ağacını aramak üzere yolculuğa çıkan bir grubun sürükleyici serüvenini anlatır.

Dulcie uykuduyken Maurice adında sarı benekli, kızıl saçlı bir oğlan tarafından uyandırılır. Maurice, Dulcie'den kalkmasını ister çünkü yola koyulacaklardır. Dulcie yatağından kalktığında ayakkabısına kadar kendini giyinik bulur. Pencereden dışarı baktığında evin yardımcısı ve dadıları Alice, kardeşi Dicky ve komşularının oğlu George, kendisini aşağıya çağırılmaktadır. Sisin içinde Maurice'in çantasından çıkan midilli ve at arabalarıyla yola koyulurlar. Dilek ağacını aramak için çıktıkları yolda tahta parçasını oyan yaşlı bir adama rastlarlar, yaşlı adam ağacın yerini bildiğini söyler. Alice istemese de dilek ağacını bulma konusunda yardım etmeleri için yaşlı adamı yanlarına alırlar. Yol kenarında tuhaf, bembeyaz bir ağaç görürler. Yaşlı adam, bu ağacın dilek ağacı olmadığını bu ağacın narmuz ağacı olduğunu ve ormanda bunlardan çok olduğunu iddia eder. Ağaçtan yaprak kopartmak isteyen Dulcie, yaprağa dokunur dokunmaz yaprağın rengi değişir. Bunun üzerine hepsi ağaçtan yaprak kopartır. Hepsinin yaprağının farklı bir rengi vardır. Sadece Dicky ve yaşlı adamın yapraklarının özel bir rengi yoktur. Bu yapraklar, herkesin dileğinin rengidir. Daha sonra ağızlarından çıkan her isteğin gerçekleştiğini görürler; fakat yaşlı adam, hâlâ bu ağacın dilek ağacı olmadığını ve yola devam etmeleri konusunda ısrarcıdır. Dileklerin onlara yaşattığı onca serüvenden sonra binlerce renkli yaprağı olan bir ağaca rastlarlar. Aslında ağaç sandıkları Aziz Francis'tir, yaprak sandıkları da her renkten ve her türden kuştur. Aziz Francis, ormanda yapraklarını kopardıkları ağacın dilek ağacı olduğunu söyler. Aziz Francis, geriden gelenlere de yaprak kalması için yaprakları ona vermelerini ister ve karşılığında yapraklarının renginde birer kuş verir. Dönmek için yola koyulduklarında Dulcie, sisler içindeki yolda, arkadaşlarını kaybeder çünkü rüyasının sonuna gelmiştir. Kardeşinin "doğum günü" diye bağırmasıyla rüyasından uyanır. Annesi, Dulcie'ye doğum günü hediyesi olarak mavi bir kuş hediye eder. Bu kuş, rüyasında Aziz Francis'in verdiği kuştur.

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

William Faulkner'ın *Dilek Ağacı* adlı eserdeki gerçeküstü imgeleri kök değerler açısından inceleyerek bu eserin 9-12 yaş çocukları için değerler eğitimi açısından uygunluğunu ve işlevselliğini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniğine göre hazırlanmıştır. Doküman incelemesi, belli bir amaca uygun olarak dokümanlara ulaşma, orijinal olup

olmadığını kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme, veriyi kullanma aşamalarından oluşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 43).

2.2. Çalışma Nesnesi

Çocukların zihinsel ve bilişsel becerilerini geliştirme noktasında kitaplar önemli bir işleve sahiptir. Bu çalışmada, içinde çokça gerçeküstü imge barındırdığı için 9-12 yaş grubundaki çocukların hayal dünyasına hitap edecek nitelikte olan William Faulkner’ın *Dilek Ağacı* adlı eseri incelenmiştir.

2.3. Verilerin Çözümlemesi

Araştırma kapsamında William Faulkner’ın *Dilek Ağacı* adlı eseri, içerik incelemesi tekniğiyle çözümlenmiştir. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayacağı bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 227). Belirtilen eser üzerinde içerik analizi yapılırken *Türkçe Öğretim Programı*’ndaki (2019) kök değerler esas alınmıştır. Programda kök değerler; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik olmak üzere 10 başlık hâlinde yer almaktadır. Bu çalışmada, *Dilek Ağacı* adlı eserdeki gerçeküstü imgeler belirtilen 10 başlık altında gruplanarak incelenmiştir.

3. Bulgular

Milli Eğitim Bakanlığı, toplum davranışlarını etik normlar üzerinden şekillendirme amacıyla değerler eğitimini programa almıştır. Çocuklarda kazandırılması gereken öncelikli değerleri belirleyerek, bunlar için “kök değer” terimini kullanmıştır. Kök değerler, öğrencilerin karakter gelişimini desteklemek ve temel etik değerlere sahip olmaları için öğrenme sürecine dahil edilir. Bu bölümde, William Faulkner’ın *Dilek Ağacı* kitabındaki gerçeküstü imgelerin MEB (2019) tarafından belirlenen kök değerler çerçevesinde incelenmesi sonucu elde edilen bulgular ve yorumlar yer almaktadır. Programda kök değerler; “adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik” olmak üzere 10 başlıktan oluşmaktadır.

3.1. Adalet

“Adalet, bir şeyi yerli yerine koymak, her hakkı hak sahibine vermektir. Hüküm ve davranışlarında tarafsız ve ilkeli olmak, eşitliği gözetmektir. Menfaat, yakınlık, düşmanlık, önyargı ve benzeri nedenlerin etkisinden uzak doğru ve dürüstçe iş yapmaktır” (Hökekleli, 2013, s.132). İncelenen eserde, Dicky adlı çocuğun önce Gilipus’a istemeden bir kötülük yapması ve yaptığı bu kötülüğün sonunda boyu küçülerek cezalandırılması ve bu durumdan ders çıkarması biçiminde okur karşısına çıkmaktadır. Aşağıda bununla ilgili bölüm yer almaktadır:

Yolculuk esnasında yaşlı adamın tahtadan yontarak yaptığı, şekli hiçbir hayvana benzemeyen “Gilipus” adını verdiği tahta parçası kaybolur. Dulcie, eğer Gilipus yürüyüp konuşursa onu daha kolay bulabileceklerini söyler ve yaşlı adam da bunu diler. Gilipus canlanarak otların arasından onlara doğru koşarak gelir fakat Dicky ona sopayla vurmaya başlar. Onu bir köpek yavrusu sanmıştır. Dicky vurdukça Gilipus büyür. Dicky “İkiye bölün şu eniği!” der demez Gilipus iki parçaya ayrılır. Dicky kötü bir dilekte bulunmuştur ve bir şeye kötülüğü dokunduğu için cezalandırılarak küçülmüştür. Artık boyu bir kurşun askerden uzun değildir. Dicky bir iyilikte bulununcaya kadar küçük kalacaktır. (Faulkner, 2020, s. 51)

Çocukların içinde ehlileştirilmemiş ilkel bir taraf vardır. İnsanoğlu; eğitim vererek, terbiye ederek çocukları ehlileştirir. Dicky; burada kötü biri olduğu için kötülük yapmamıştır, eyleminin bilincinde olmadığı için kötülük yapmıştır. Henüz konuşurken bile sesleri tam çıkaramayacak kadar küçük olan Dicky, çocuk dürtüsellığı ile hareket etmiştir. Bu yüzden yazar, kötülüğü küçük çocuk üzerinden okuyucuya sunar. Eğer diğer karakterlerden biri bu kötülüğü yapsaydı yaşları büyük olduğu için bu bilinçli bir kötülük olacaktır. Bu da kitabın akışını değiştirmeye sebebiyet verecektir. Kitap, iyi kötü çatışmasına dayalı değildir; kötü eylem üzerinden neden-sonuç bağı kurdurarak ders vermeyi amaçlamaktadır. Burada Dicky, yaptığı kötü davranışın cezası olarak küçülmüştür. Daha sonra Dicky, yaşlı adamın kaybolan Gilipus'unu bulmuş ve onu yaşlı adama vermiştir. Yaptığı bu iyilik sayesinde eski haline geri dönebilmiştir. Burada Dicky'nin iyilik yapmadığı sürece küçük kalacağı bir adalet anlayışı yansıtılmış ve kötülük cezalandırılmıştır.

3.2. Dostluk

Dostluk karşılıklı güven duygusu içinde gelişen bir ilişki türüdür. Dostluk sevgi, samimiyet, sadakat, yardımlaşma ve bencil olmama gibi kavramları da içinde barındırır. Kitapta George, ne yazık ki iyi bir dost sayılmaz. Arkadaşları zor durumdayken onları bırakıp kaçması ve arkadaşlarının zarar görebileceği bir dilekte bulunması, onun arkadaşlarına yönelik sorumluluk bilincinin zayıf olduğunu gösterir. George, ilk dileği için açgözlü davranarak cezasını çeker. Aslanın ortaya çıkmasını isteyerek ikinci dileğiyle yok yere herkesi korkutur. Üçüncü dileğiyle de arkadaşlarının başı dertteyken onları bırakıp gider. Aziz Francis, herkese bakması için bir kuş hediye ederken George'a bu sebeplerden kuş hediye etmez.

Dicky, Gilipus'a kötü davrandığı için ceza olarak küçülünce onunla Dulcie ve Alice de istemsizce küçülür. Üçünün küçüldüğünü gören diğerleri de onlarla bir arada olmak adına küçülmeyi diler. Önlerine çıkan bu zorluk karşısında arkadaşlarıyla beraber olmayı ve onlara yardımcı olmayı isterler. Küçülmeyi dileyerek her koşulda arkadaşlarını desteklemeyi ve onlarla dayanışma içinde olmayı tercih etmeleri, dostluğa verdikleri önemi göstermektedir.

Gerçeküstü sanat anlayışında birçok sanatçı, eserlerinde canlı ve cansız varlıkların boyutlarını sıra dışı olarak konumlandırır ya da varlıkları farklı formlarda sunar. Kitapta büyüme ve küçülme sıklıkla görülen imgelerdendir. Kişiler ve nesnelerin boyutları değişerek gerçeklik algısı sarsılmıştır. Okuyucu, yaşanan olayların bir rüyada geçtiğinden habersizdir ama birçok yerde sisli bir atmosfer sunulması, insanlar ve nesnelerin boyutlarının değişmesi, dileklerin gerçekleşmesi gizil bir rüya algısı oluşturmaktadır.

3.3. Dürüstlük

Başkalarına karşı doğru olma, söz ve davranışların uyum içinde olması (TDK, 2023, s.1109) anlamına gelen dürüstlük, kitapta daha çok yaşlı adamın üzerinden okuyucuya sunulur. Dilek ağacını aramaktan yorulan Dulcie, ağacı bulmak için dilekte bulunur ve böylece tekrar önceden buldukları beyaz ağacın yanına gelirler. Yaşlı adam bu ağacın ormanda çok sayıda olan narmuz ağaçlarından biri olduğunu iddia eder. Aşağıda yaşlı adamın kendini doğru söylediğine inandırmaya çalıştığı bölüm yer almaktadır.

Alice: Dilek ağacını nerede olduğunu bizden daha iyi bildiğini sanmıyorum. Şu dilek ağacı denen şeyi hiç gördün mü acaba ömründe?

Yaşlı adam: Yemin ederim ki gördüm. Gençken her gün görmeye giderdim. Yalan söylüyorsam canım çıksın.

Alice: Siz onun söylediklerine aldırmayın. O ağacın nerede olduğunu ben ne kadar biliyorsam o da o kadar biliyor (Faulkner, 2020, s.37).

Alice, yaşlı adamın sözüne güvenmemektedir, kitapta yaşlı adamı “pis ve berduş” olarak tanımlar (S. 38). Yaşlı adamı bu sebeple tedirgin edici bulur. Oysaki yaşlı adamın niyeti, sadece yardımcı olabilmektir. Başka bir bölümde yaşlı adam, midilliyi hızlı sürmeye başlar ve gittiği savaşta atları hep hızlı sürdüğünü söyler fakat Alice ve George onun hiç savaşa gitmediğini ve yalan söylediğini ima eder (S. 46). Yaşlı adamın 92 yaşında olması sebebiyle olayları net hatırlayamaması ve olayları zaman zaman abartması, onun dürüstlüğünün sorgulanmasına neden olur.

3.4. Saygı

Saygı; değeri, üstünlüğü, faydası, kutsallığı vb. gibi nedenleri ile herhangi bir kimseye ya da bir şeye karşı dikkatli ve ölçülü davranmaya yol açan tutum ile başkalarını rahatsız etmekten çekinme duygusunu kapsamaktadır (Kıral, 2018, s. 5). Saygı kavramı, kitapta başkalarının haklarına saygı duyma ve kendi çıkarlarını gözetmeden hareket etme üzerinden okuyucuya sunulur. Dilek ağacını bulmak için çok fazla çabalayan ve bu uğurda karşılaştıkları zorlukları aşan Dulcie ve arkadaşları, sonradan gelenlerin de yaprak bulması ve onların da dilek dileme hakları olsun diye elindeki yaprakları geri verirler. Başkalarının haklarına saygı duyarak, başkalarının ihtiyaçlarını da önemserler.

Dulcie ve arkadaşları, dilek ağacını aramaya devam ederken ve bir vadinin içinde binlerce renkli yaprağı olan bir ağaç görürler. Bu değişik ağacı dilek ağacı zannederler. Ağaca yaklaştıkları zaman ağacın yaprakları havaya uçarak dönmeye başlar. O zaman bu ağacın uzun sakallı ve uzun boylu yaşlı bir adam olduğu ortaya çıkar. Yaprak sandıkları şeyler de her renkten her türden birer kuştur. Bu adam, Maurice’in de tanıdığı Aziz Francis’tir. Aziz Francis’e dilek ağacını aradıklarını söylerler ve ağacın yerini bilip bilmediğini sorarlar. Aziz Francis: “Hepiniz ormanın gerisinde bir ağaçtan yaprak koparmadınız mı? İşte Dilek ağacı oydu.” diye yanıtlar. Aziz Francis yaprakları çocuklardan geri ister: “Öyleyse, yapraklarımızı bana verin de onları yerine koyayım. Yapraklarımızın yerine sizlere bir kuş vereceğim.” (S.66) Aziz Francis her gelen dilek ağacından yaprak koparırsa sonra gelenlerin yaprak bulamayacağını ve o zaman tutulan dileklerin bencil dilekler olduğunu söyler. Bencil bireyler, başkalarının haklarına saygı göstermez ve kendi çıkarlarını daha üstün tutarlar. Bu kitapta başkalarının haklarına saygı duyulması gerektiği vurgulanmaktadır. Çocuklar, ağaçtan kopardıkları yaprakları bırakarak başkalarını da düşünmüş ve sorumluluk bilinciyle hareket etmişlerdir.

Kitabın bir rüyadan oluştuğu göz önüne alındığında alışılmamış kombinasyonların kullanılması olasıdır. Gerçeküstü imgelerin sıklıkla rastlandığı kitaplarda dinî figürler pek kullanılmaz çünkü sürrealizm rasyonel düşünceye karşı çıkar. Burada aziz figürünün seçilme nedeni, çocuk okuyucuya güçlü ve bilge bir karakter sunma isteğidir. Bu sebeple yaşlı adam, kitapta sadece Aziz Francis olarak değil “iyi yürekli Aziz Francis” olarak adlandırılmıştır (S. 66). Böylece yazar, iletmek istediği mesajı iyi ve bilge bir figür üzerinden vermiş olur. Bu da okuyucuda daha fazla karşılık bulacaktır.

3.5. Öz denetim

“Öz denetim becerisi, kişinin davranışlarını, düşüncelerini kontrol etmesi, bilinçli, mantıklı davranması için dışsal müdahale olmadan oluşan içsel kavrayış becerisi olarak tanımlanabilir” (Uygun, & Arslan, 2023, s. 153). İncelenen eserde, öz denetim önemli yer tutar. Kahramanların dilek ağacından kopardıkları yapraklar sayesinde ağızlarından çıkan her dileğin kabul olması, onlara açgözlülüğü ve doyumsuzluğu getirebilir. Bu sebeple kendini kontrol etmeleri ve sınırlamaları, zarar görmemeleri adına

önemlidir. Kitapta öz denetim değeri, George üzerinden okuyucuya sunulur. Yolculuk esnasında çok acıktıkları için herkes, kendisi için yiyecek bir şeyler diler fakat George'un öz denetimi zayıftır ve ağgözlü davranır. Herkesin aksine o kendini hasta edecek kadar çok fazla yiyecek ister. Dileğini bu yönde kullanır. Dulcie, George'un çok fazla yediğini düşünüp onu uyarır. Buna rağmen George; uyarıları dikkate almaz, daha sonra George yediklerinden dolayı rahatsızlık duymaya başlar. Kendini iyi hissetmeyen ve midesi bulanana George, bu kadar çok pasta yediği için pişman olur. Alice'in kocası, "Dünyanın öbür ucuna savaşa gitse bu kadar kötü olamazdı." diyerek George'un durumunu tanımlar (S. 44).

Başka bir bölümde, Dulcie ve arkadaşları, küçüldükleri zaman tehlikelerden korunmak için Alice'in şapkasının içinde yolculuk ederler. Alice'in kocasının şapkasında rahat uyuyamayan Dulcie, bilinçsizce "Keşke yumuşacık yatağımda uyusaydım." der kendi kendine, bunun bir dilek yerine geçeceğini anlayınca pişmanlık duyar ama iş işten geçmiştir (S.58). Dulcie, düşüncesini ve dileğini kontrol edememiş ve o anki tepkisinin sorumluluğunu almak zorunda kalmıştır. Dulcie, artık odasında gerçek dünyadadır. Dulcie hemen geri dönmek ister çünkü gerçek dünya durağan ve donuk iken Dulcie'nin çıkmış olduğu yolculuk öngörülemez ve heyecan vericidir. Dulcie, aynı zamanda Kardeşi Dicky ve bakıcıları Alice'in yanında olmak ister.

3.6. Sevgi

"İnsanı karşılık beklemeden yakın ilgi, dostluk, şefkat, bağlılık göstermeye yönelten ve fedakârlıkları göze aldırarak kadar güçlü olabilen duygu, sevme duygusu, muhabbet" (Ayverdi, 2010, s. 1095) anlamına gelen sevgi değeri, kitapta hayvan sevgisi ve Alice'in çocuklara duyduğu sevgi üzerinden sunulur. Aziz Francis, çocuklara kuşları verdiğinde kuşlara iyi bakmalarını çünkü onların savunmasız varlıklar olduğunu söyler. Hayvanlara iyi bakmanın bir sorumluluk olduğu vurgulanır. Kitap, hayvanları sevmenin yanında savunmasız varlıklara iyi davranarak merhametli olmayı da okuyucuya fark ettirir.

Alice, çocukların bakıcısıdır. Alice, Dulcie ve küçük kardeş Dicky'e karşı her zaman korumacı yaklaşmaktadır. Onların zarar görmesinden endişelenen ve onlara kol kanat geren, sevgi dolu bir tavır sergilemektedir. Maurice çantasından yolculuğa çıkmak adına midilliler çıkarır. Alice, çocukların ata binmesini tehlikeli bulur ve midilli ile yolculuğa çıkmalarını istemez. Bunun üzerine Maurice, Alice ile Dicky'nin at arabasına binmesini önerir fakat Dulcie, midilliye binmekte ısrar eder. Yine de Alice, Dulcie'nin zarar görmesinden korktuğu için midilliye değil at arabasına binmesini ister. Maurice, dizüstü çökerek midilliyi yere bırakır. Ağzını eyerin topuzuna dayayarak şişirmeye başlar. Maurice, üfürdüğü midilli büyür. Alice, midillinin boyunun Dulcie'ye yüksek geleceğini düşünerek midillinin havasını indirmesi ister. Alice'in çocukların üzerinde her zaman bir kontrolü vardır. Yaşadıkları serüvende bazı tehlikelerle de karşı karşıya kalırlar. Örneğin aslan ve alakarganın saldırısına uğrarlar. Alice, bu tehlikeli durumlarda dahi öncelik olarak çocukları korumayı tercih eder.

Çantadan midillilerin, at arabalarının çıkması ile nesnelere mekânla bağı kopartılmıştır. Boyutların ayarlanması ile gerçek dünya, düşsel dünyada yaratıcı bir şekilde ele alınmış ve okuyucuya sunulan sıra dışılık ile hayal gücü zorlanmıştır. Gerçeküstüçülükte nesnelere boyutlarının sürekli değişebilir ve nesnelere alışılmadık şekilde sunulabilir. Gerçeküstü edebiyat, somut olanın soyut ve gerçek dışı bir form oluşturmasını sağlar.

3.7. Sabır

Schnitker’e göre sabır; kişinin hayal kırıklığı, sıkıntı ve acılar karşısında sakin olarak beklemesidir (Schnitker, 2012, 263). Sabır kavramı kitapta; bir şeyi bulma, hedefe ulaşma isteği üstünden okuyucuya sunulur. Metin kişileri, dilek ağacını bulmak için çok çaba sarf eder ve her defasında sakin kalarak ve ağaca ulaşma ümidiyle hareket ederler. Her defasında yaşlı adamın narmuz ağacı dediği ağacın yanına gelirler. Narmuz ağacından kopardıkları yapraklar, dileklerinin gerçekleşmesini sağlar. Bu sebeple bu ağacın dilek ağacı olduğunu düşünürler; fakat yaşlı adamın ısrarla o ağacın dilek ağacı olmadığını söylemesi üzerine onun sözüne güvenerek sabırla ağacı aramaya devam ederler (S.30).

3.8. Sorumluluk

Sorumluluk; “sorumlu olma durumu, iş ve davranışlarından hesap verme durumunda bulunma, mesuliyet” anlamlarına gelmektedir (Ayverdi, 2010, s. 1123). Sorumluluk, kitapta en somut şekilde işlenen değerlerdendir. Aziz Francis, dilek yapraklarını geri alarak herkese bir kuş verir ve onlardan kuşa iyi bakmalarını ister. “Eğer bu kuşa iyi bakar, onu iyi besleyebilirsiniz bir daha bencil bir dilekte bulunamazsınız. Çünkü savunmasız varlıkları koruyan, onlara bakan insanların bencil dilekleri olmaz. Savunmasız varlıklara iyi davranırsanız ,düşlerinizin gerçekleşmesi için dilek ağacına gerek yoktur.” (S. 66) Böylece Faulkner, Aziz Francis üzerinden kitabın ana fikrini verir. Savunmasız varlıklara iyi davranmak ancak sorumluluk bilinciyle olur. Bu ana fikir, çocuk okuyucuda merhametli ve iyi bir insan olmanın karşılığında dileklerin gerçekleşebileceği düşüncesini oluşturmaktadır. Dulcie, rüyasından uyandığında annesi doğum günü hediyesi olarak Dulcie’ye sazlardan örülmüş bir kafes uzatır; kafesin içinde mavi bir kuş vardır. Bu, düşündeki Aziz Francis’in verdiği kuştur. Dulcie’ye kuşun hediye edilmesi ile o, kuşun bakımını üstlenecek ve kuşa karşı bir sorumluluğu olacaktır. Savunmasız varlıklara bakmak ve onlara iyi davranmak sorumluluk değerinin yanında iyi bir insan olmanın gereğidir.

3.9. Vatanseverlik

Vatanseverlik, bir insanın ülkesine fayda sağlayacak eylemlerde bulunmasıdır (Yıldırım, 2006: 23). Vatanseverlik, askerî ve sivil alanda ülkesine faydalı olmayı amaçlar. Dicky, yol üstündeki şatonun yanından geçerken şatoyu bekleyen askerleri görür; “Ben de asker istiyorum.” der ve dileği kabul olur. O sırada Alice’in savaştan geri dönmeyen asker eşi, yanlarında belirir ve asker eş de yolculuklarına eşlik eder (S. 40). Alice, askerden dönmeyen eşine özlem, ayrıca öfke doludur. Kitapta vatanseverlik konusuna doğrudan yer verilmemiştir fakat Alice’in eşi, askerî anlamda ülkesine fayda sağladığı için vatanseverlik değerine kitapta dolaylı olarak yer verildiği söylenebilir.

Dulcie’nin rüyasında Dicky’nin asker istiyorum dileğine karşılık herhangi bir asker değil; Alice’in kocası çıkagelmiştir. Bu da Dulcie’nin Alice için üzüldüğünü ve onun eşine kavuşmasını isteğini göstermektedir. Bilinçaltında duyulan bu istek rüyada ortaya çıkmıştır. Gerçeküstücü edebiyatın en fazla beslendiği alan, bilinçaltı ve rüyalar. Dış gerçekliğin yorumlanmasından öte; bilinçaltındaki gerçeklik yansıtılır. Dulcie rüyasında Alice ile eşinin bir araya gelmesini sağlamıştır çünkü bu istek, Dulcie’in zihninin yansımasıdır.

3.10. Yardımseverlik

Yardımseverlik, başkasının iyiliğini düşünerek hareket etmektir. Kitapta yaşlı adamın Maurice ve arkadaşlarının serüvenine katılmasının tek amacı, onlara yardım etmektir. Yoksa dilek ağacını bulmak, onun için çok şey ifade etmez; çünkü yaşlı adam, 92 yaşındadır ve hayattan bir beklentisi kalmamıştır.

Yaşlı adam dilek ağacının çok uzakta olduğunu ve onu bulmalarının zor olacağını; daha önceleri hemen hemen her gün ağaca gittiğini belirtir ve ağacı bulmaları için onlara katılır. Yaşlı adam, yardım konusunda bununla sınırlı kalmaz. Küçüldüğü zaman Alice'in kocasının şapkasında yolculuk yapan Dulcie, şapkanın içinde rahat uyuyamaz, kendi yatağında uyumak ister. Bunun bir dilek yerine geçeceğini anlayınca pişmanlık duyar ama iş işten geçmiştir. Artık odasında gerçek dünyadadır. Geri dönmek için yaşlı adamın ona yardımcı olabileceğini düşünür. Yaşlı adamı bulursa ötekilerini de bulabileceğini düşünerek onun kulübesine gider. Yaşlı adamı kapının önünde tahta yontarken bulur. Yaşlı adam, Dulcie'yi tanımamaktadır ve yaşanılanlara dair hiçbir şey anımsamamaktadır; fakat bu sabah yolda bulduğu rengi belirsiz yaprağı Dulcie'ye vererek ona yardımcı olur. Böylece Dulcie, yaşlı adamın yardımı sayesinde kardeşinin ve arkadaşlarının yanına geri döner.

Sonunda birlik beraberlik ve yardımlaşma ile dilek ağacını bulurlar. Dulcie, ağaçtan bir yaprak koparmak ister ama dokunur dokunmaz yaprağın rengi değişir. Yaprak, maviye dönüşür. Bunun üzerine hepsi ağaçtan birer yaprak koparırlar. George'un yaprağı mor olur. Maurice'in yaprağı altın rengine, Alice'in yaprağı parlak kırmızıya dönüşür. Dicky'nin yaprağının özel bir rengi yoktur. Yaşlı adamın yaprağı da Dicky'nin yaprağının aynısıdır, onun da özel bir rengi yoktur. Aslında yaprakların renginin her karakter için değişik olmasının nedeni, bunların dileklerinin rengi olmasıdır. Dicky, küçük olduğu için hayattan istekleri net değildir. Henüz hayattaki beklentileri şekillenmemiştir. Bu sebeple yaprağın rengi de belirsizdir. Yaşlı adam da 92 yaşındadır, bundan dolayı hayattan bir beklentisi kalmamıştır. Bunun için onun da yaprağının rengi belirsizdir. Yaprakların ağaç dalından koparılınca renginin değişmesi ve bunların dileklerin rengi olması, gerçeğin ötesinde olan düş dünyasının bir parçasıdır. Faulkner, düşün yaratıcılığını ve sınırsız dünyasını kullanarak gerçeküstü imgelemden faydalanmıştır. Dileklerin renginin olması, yaratıcı, ilgi çekici ve düşsel bir yorumlamadır.

4. Sonuç

Bu çalışmada *Türkçe Öğretim Programı*'nda (MEB, 2019) verilen kök değerler bağlamında William Faulkner'ın *Dilek Ağacı* kitabı incelenmiştir. Bir rüyanın içindeyken çıkılan bir yolculuğu ve rüyaların mantık barındırmamasına dayanarak ortaya çıkan gariplikleri anlatan eser, gerçeküstü bir dünyada yaşanan bu serüvenin yaratıcılığı ve hayal gücünü beslemesini sağlayarak imgesel bir anlatım sunar. Yazar eğitsel iletilerini gerçeküstü imgeler üzerinden verir. Hayal dünyasından çocuklara seslenerek, bu kurgu dünya üzerinden değerlerin aktarımını sağlar. Kitap, ahlaki ve etik değerleri çocuklara kazandırmak istediğinden gerçek ile bağını da koparmaz. Soyut dünyada yaşanılanlar üzerinden somut dünyanın değerlerini ele alır. Yardımlaşma, adalet, sorumluluk, sevgi, saygı, dostluk; çocuklara kazandırılması gereken önemli değerlerdir. Kitap, bu değerleri çocuk okuyucuya akıcı, ilgi çekici ve merak uyandırıcı şekilde vermiştir.

Bu çalışmada kitapta geçen gerçeküstü imgeler, *Türkçe Öğretim Programı*'nda yer alan 10 kök değer açısından incelenmiştir. Kitapta gerçeküstü imgelerin ele alınma sebebi, imgesel anlatımın çocukların dikkatini çekmesidir. Büyüme, küçülme, yoktan var olan nesnelere, dilek ağacı, mucizeler; eserde sıklıkla yer alan ve ilgiyi üzerinde toplayan; ayrıca merak unsurlarını da barındıran imgelerdir. Çocuklara yönelik eserlerde kök değerlerin verilmesi, önemlidir. Kök değerlerin kitapta bulunma sayılarını belirlemekten daha önemlisi, değerlerin nasıl sunulduğudur. Çocuğun değerleri kazanabilmesi, ancak kitaptan çıkarımlarda bulunmasıyla söz konusudur. Değerler, soyut kavramlardır. Kitapta geçen tepkiler, alınan kararlar, söylenen sözler; değerleri somutlaştırır. Kitapta sunulan değerler, ancak okuyucunun değerleri benimsemesi ve kendi yaşantısına yansıtmasıyla anlam bulur. 2019 *Türkçe Dersi*

Öğretim Programı’nda yer alan kök değerlerin hepsi, incelenen eserde yer almıştır. Bu da kitabın değerler eğitimi için okutulabilecek bir eser olduğunu ortaya koyar.

Ağca (2023), Mesnevî üzerinde yaptığı çalışmada tüm kök değerlerin Mesnevî’de ele alındığını ve bu doğrultuda Mesnevî’nin tam anlamıyla bir değerler eğitimi eseri olduğunu söyler. Sarıkaya ve Mengüloğul (2023), çalışmalarında 10 kök değerini tespit etmiş ve bu durumun eserin kök değerlere ait örnekler içermesi nedeniyle değerlerin kazandırılması konusunda başvurulabilecek bir kaynak olduğunu belirtmişlerdir. Kuru’nun (2018) incelediği eserde sevgi değeri, daha çok hayvan sevgisi ve arkadaş sevgisi olarak yer almaktadır. Kuru, bu bağlamda eserde hayvanların sevilmesi, onlara sahip çıkılıp korunmaları gerektiği vurgulamaktadır. *Dilek Ağacı*’nda da dostluk ve hayvan sevgisi, öne çıkmaktadır. Eserde savunmasız hayvanların sorumluluğunu almanın insanı bencillikten uzaklaştıracağını üzerinde durulmuştur. Eserde en az vatanseverlik değerine yer verilmiştir. Gencer ve Kahtalı da (2022) “Şermin Yaşar’ın Çocuk Kitaplarının Kök Değerler Açısından İncelenmesi” adlı çalışmalarında en az işlenen değer vatanseverlik olduğunu belirtmişlerdir. Karagöz’ün (2017) yaptığı çalışmada da vatanseverlik değerinin en az işlenen değerlerden biri olduğu görülmüştür. Aynı zamanda Bulut, (2021) çalışmasında vatanseverlik değerinin en az işlenen değer olduğunu ortaya koyar.

Kitap, evrensel değerlerden hareketle yazılmış ve Türk değerleri ile çelişmemektedir. Sadece Alice, yaşlı adama ön yargılı ve küçümseyici yaklaşır. Alice’e rağmen çocuklar, yaşlı adamı aralarına alarak onu takip ederler. Türk kültüründe de yaşlılara hürmet söz konusudur ve yaşlıların hayat tecrübelerine saygı duyulur. Kitabın hedef okuyucu kitlesi, çocuklardır. Yazar, kitabını çocuklara evrensel değerleri kazandırma adına kaleme almıştır. Programda (2019) yer alan kök değerler, aynı zamanda evrensel değerlerdir. Kitap, olay örgüsü üzerinden okuyucuya kök değerleri benimsetmeyi amaçlar.

Rasyonel dünyanın somut, sınırlı, zamana ve mekâna bağlı olmasının aksine, eser; çocukları gerçek dünyanın sınırlarının ötesine geçirecek hayal dünyasının sınırsızlığını imgelerle ortaya koyar. Bu imgeleri adalet, yardımlaşma, sevgi, sorumluluk gibi toplumun dinamiklerinden olan değerlerle bağdaştırır. Değerlere sadece bireysel kazanımlar olarak bakılmamalı; değerlerin toplumsal açıdan da harç görevi gördüğü unutulmamalıdır. Değerlerin öneminin kavramasında ve değerleri içselleştirmede kitapların önemli bir yeri vardır. *Dilek Ağacı*, hayal gücünün gelişimi ve değerlerin aktarımı adına Türkçe dersinde okutulmak üzere tercih edilebilir. Metinden alıntılanan parçalar kullanılarak okuma sonrası, derste yaratıcı yazma ve metni değerlendirme etkinlikleri yapılabilir. Kitabın bir rüyada geçmesinin farkındalığı ile öğrenciyi kitaptaki arkadaş grubuna dâhil ederek ona dileği üzerinden kitaba içerik yazdırılabilir. Kitap kahramanlarının tutum ve davranışları incelenilerek kahramanların sahip oldukları değerler üzerine düşünmesi istenebilir. Kişisel bağlam üzerinden yola çıkarak çocukların kendi sahip oldukları kök değerler yorumlatılabilir. Kitaptaki olay örgüsü birbiri ile ilişkilendirilip şemalaştırılabilir.

Kaynakça

- Ağca, A. (2023). Mevlânâ’nın Mesnevî’sinde Yer Alan Hikâyelerin Kök Değerlerin Öğretiminde Kullanımı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akarsu, P. (2010). Sürrealizm ve Rüya. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Güzel Sanatlar Enstitüsü Resim Ana Sanat Dalı.
- Akbaş, O. (2004). Türk Milli Eğitim Sisteminin Duyuşsal Amaçlarının İlköğretim İkinci Kademedeki Gerçekleşme Derecesinin Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Akdağlı, S. (2020). *Sürrealizm Gerçekliğinde Kadın İmgesi ve Sürrealist Kadın Sanatçılar*, Researcher, 8 (1) 40-56.
- Aydın, M. Z. & Akyol Gürler, Ş. (2020). *Okulda Değerler Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Aydoğdu, H. ve Alkan, E. (2020). *Değerler Eğitimi ve Behiç Ak'ın Tavşan Dışlı Bir Gözlemcinin Notlarında Sevgi*. Milli Eğitim Dergisi, 49(226), 185-204.
- Ayverdi, İ. (2010). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*. Kubbealtı Neşriyat.
- Baran Yir, B. (2019). *Bilgin Adalı'nın Eserlerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Zonguldak: Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Biber Vangölü, Y. (2016). *Geçmişten Günümüze Gerçeküstüçülük*. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 20 (3), 871-883.
- Bulut, K. (2021). *Ayla Kutlu'nun 'Merhaba Sevgi' Adlı Çocuk Romanının Değerler Eğitimi ve On Kök Değer Açısından İncelenmesi*. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (57), 248-272.
- Çakmakçı, İ. (2001). *Düşler İmgeler ve Masallar*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çelik, S. (2020). *Modernist Bir Roman Ses ve Öfke*. Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, 8 (22), 260-277.
- Çelikörs, S. (2019). *Mustafa Özçelik'in Şiirlerinde İmge*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kırşehir: Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demirkol, N. (2008). *İngiliz Roman Geleneğinde Çocuk Edebiyatının Gelişimi Arketipçi Eleştiri Kuramına Göre Alice Harikalar Diyarında, Defne Adası, Orman Kitabı Eserlerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dürder, B. (1993). *Roman Anlayışı*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Faulkner, W. (2020). *Dilek Ağacı*. İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi.
- Freud, S. (2001). *Psikanaliz Üzerine*. İstanbul: Say Yayınları.
- Gençer, G. & Doğan-Kahtalı, B. (2022). *Şermin Yaşar'ın Çocuk Kitaplarının Kök Değerler Açısından İncelenmesi*. Turkish Studies-Education, 17(3), 407-421.
- Durmuş, G. (2016). *Mesnevi'de Tahkiyeye Dayalı Değer Eğitimi*. Journal of Turkish Studies, 11(9), 349-422.
- Hökelekli, H. (2013). *Ailede, Okulda, Toplumda Değerler Psikolojisi ve Eğitimi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Kaya, M., & Gül, B. (2023). *Adam Blade'in Canavar Peşinde Adlı Çocuk Kitaplarının On Kök Değer Açısından İncelenmesi*. Trakya Eğitim Dergisi, 13(2).
- Kardaş, N. (2018). *Namık Kemal'in Vatan yahut Silistre Kitabında Yer Alan Değerlerin İncelenmesi*. Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi (1), 87-102.
- Kıral, E. (2018). *Kayıp Giden Bir Değer: Saygı*. Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi, 5(1), 4-10.
- Kuru, H. (2018). *Çetin Öner'in "Gülibik" Adlı Çocuk Kitabında Eğitsel İletiler*. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(24), 323-329.
- Özdenören, R. (1999). *Ruhun Malzemeleri*. İstanbul: İz Yayınları.
- Sallabaş, M. E. (2012). *Ömer Seyfettin Hikâyelerinin Türkçe Öğretiminde Değer Aktarımı Bakımından İncelenmesi*. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9(18), 59-68.
- Sarıkaya, B., & Mengüloğlu, G. (2023). *Balkanika Edebiyat Ödüllü Eserlerde Kök Değerler: "Sarı Kahkaha" Örneği*. İçtimaiyat, 73-89.

- Schnitker, S. A. (2012). An examination of patience and well-being. *The Journal of Positive Psychology*, 7(4), 263-280.
- Sever, S. (2010). *Çocuk ve Edebiyat*. İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Suat, R. & Işıldak, R. S. (2008). *Yaratmada İlk Adım: İmge ve İmgelem*. Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi, 2 (1), 64-69.
- Türk Dil Kurumu. (2023). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ulağı, S. (2006). *İmgebilim “Ötekinin” Bilimine Giriş*. Ankara: Sinemis Yayınları.
- Uygun, K., & Arslan, Ö. (2023). Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında ve Ders Kitaplarında Öz Denetim Becerisinin İncelenmesi. *International Primary Education Research Journal*, 7(3), 152-163.
- Yıldırım, A., & Simsek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldırım, S. (2006). *TSK Vatandaşlık Bilinci ve Vatan Sevgisi Eğitiminin Analizi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- Yıldırım, S. (2017). William Faulkner ve İbrahim Golestân'ın Eserlerinde Realizmin Karşılaştırmalı Eleştirisi. *Nüşa*, 17 (45), 127-148.